

NBA-handreiking: Publicatie kwaliteitsfactoren

Reactie NBA Young Profs

Aanleiding

Op 17 april 2015 heeft de NBA de concept-handreiking "Publicatie kwaliteitsfactoren" ter consultatie voorgelegd. Deze concept-handreiking geeft een nadere invulling van maatregel 5.1 uit het rapport "In het publiek belang".

De NBA Young Profs (hierna: Young Profs) hechten veel waarde aan het verhogen van de kwaliteit van de accountantscontrole. In het licht van de uitkomsten van het AFM rapport "Uitkomsten onderzoek kwaliteit wettelijke controles Big-4 accountantsorganisaties", het rapport "In het publiek belang" en de reacties hierop vanuit het maatschappelijk verkeer, is de noodzaak tot het invoeren van maatregelen om kwaliteit te waarborgen evident.

Uitgangspunten en doelstelling

Voor onze reactie hebben wij ons gebaseerd op:

- Individuele reacties van actieve NBA Young Profs via de centrale werkgroep en het bestuur in mei 2015.
- De concept NBA-handreiking Publicatie kwaliteitsfactoren van 17 april 2015.
- Het rapport van de werkgroep toekomst accountantsberoep van september 2014 "In het publiek belang".
- Het rapport van de AFM van 25 september 2014 "Uitkomsten onderzoek kwaliteit wettelijke controles Big-4 accountantsorganisaties".

Met deze reactie geven wij een inhoudelijke terugkoppeling aan de NBA ten aanzien van de concept-handreiking "Publicatie kwaliteitsfactoren". Wij vinden een uitwerking van de te rapporteren kwaliteitsfactoren een positieve ontwikkeling en willen bijdragen aan verdere verbetering van de kwaliteitsfactoren en aan het stimuleren van kwaliteitsdenken, resulterend in verhogen van de kwaliteit van de accountantscontrole.

Ten aanzien van de publicatie van kwaliteitsfactoren door accountantskantoren zien de Young Profs enkele basis criteria, waaraan de kwaliteitsfactoren dienen te voldoen. Ten eerste dienen de kwaliteitsfactoren een logisch verband te hebben met de kwaliteit van de controles (correlatiecriterium). Ten tweede dienen de kwaliteitsfactoren SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden) te zijn geformuleerd (meetbaarheidscriterium). Ten derde dienen de kwaliteitsfactoren vergelijkbaar te zijn (vergelijkbaarheidscriterium). In het inhoudelijk deel van onze reactie zullen wij aandacht schenken aan deze criteria.

Inhoudelijke reactie

Over het algemeen staan de Young Profs positief tegenover het idee van de concept-handreiking en de publicatie van kwaliteitsfactoren door de accountantsorganisaties. Ten aanzien van de inhoudelijke uitwerking van de kwaliteitsfactoren en de rapportage daarover zien de Young Profs duidelijke verbeterpunten. Deze zullen wij hieronder nader uitwerken in een algemene uiteenzetting, de inhoudelijke uitwerking van de kwaliteitsfactoren ten opzichte van de criteria zoals geformuleerd in paragraaf uitgangspunten en doelstelling en een uiteenzetting ten aanzien van de rapportage.

Algemeen

De Young Profs betreuren dat een "rule based" aanpak nodig is om de kwaliteit binnen accountantsorganisaties te verbeteren. Echter deze aanpak lijkt onontkoombaar.

De ter consultatie voorgelegde kwaliteitsfactoren zijn gelijk aan die kwaliteitsfactoren welke in Appendix 2 van het rapport "In het publiek belang" worden genoemd. Wij vragen ons af op welke wijze het maatschappelijk verkeer (als gebruikers van deze informatie) betrokken is geweest bij het formuleren van deze kwaliteitsfactoren. De werkgroep achter het rapport "In het publiek belang" heeft voorbeelden van kwaliteitsfactoren opgenomen in haar rapport, die nu één-op-één worden overgenomen. Het ontbreekt aan transparantie hoe van de door de werkgroep voorgestelde indicatoren tot de definitieve kwaliteitsfactoren is gekomen zoals opgenomen in de concept-handreiking.

Inhoudelijke uitwerking van de kwaliteitsfactoren

Op basis hetgeen hierboven beschreven zouden wij de kwaliteitsfactoren meer meetbaar en vergelijkbaar maken. Allereerst zullen wij ingaan op het correlatiecriterium.

Correlatiecriterium

Zoals hierboven genoemd, is het de Young Profs onduidelijk of en hoe andere partijen betrokken zijn geweest bij de formulering van de kwaliteitsfactoren. Het is de Young Profs onduidelijk hoe de kwaliteitsfactoren tot stand zijn gekomen en wat de informatiewaarde van de kwaliteitsfactoren is voor de gebruikers. Als voorbeeld noemen wij de informatiewaarden van het "Aantal interne uren besteed aan het voorbereiden en geven van trainingen", en het "Aantal en ratio partners/directors, (senior) managers en overige teamleden", waarbij wij ons afvragen of deze factoren een duidelijk inzicht geven in de kwaliteit van een kantoor. Vanuit de Young Profs volgt dan ook de sterke aanbeveling om gebruikers te vragen welke informatie ze willen terugzien, en wat zij zien als kwaliteit. Hierbij zien wij ook graag een transparant proces, zodat ook duidelijk wordt wie bij het proces zijn betrokken en wat de overwegingen zijn om tot een definitieve set aan kwaliteitsfactoren te komen.

Meetbaarheids criterium

De Young Profs kunnen zich meer vinden in de kwaliteitsfactoren uit het onderdeel "Uitkomsten". De Young Profs zien dit als factoren die SMART zijn geformuleerd en een relevante weerspiegeling kunnen zijn van de kwaliteit.

Vergelijkbaarheids criterium

De Young Profs zien obstakels ten aanzien van de vergelijkbaarheid van de kwaliteitsfactoren tussen accountantskantoren. Hierbij het volgende voorbeeld: "Aantal en ratio partners/directors, (senior) managers en overige teamleden". Hierbij dienen de functieniveaus te worden gehanteerd op kantooniveau. Omdat deze functieniveaus afwijken per kantoor vinden wij deze kwaliteitsfactor niet vergelijkbaar genoeg om te kunnen benchmarken. Een ander voorbeeld hiervan is het onderscheid naar 'key talents'/'high potentials' en overig, hetgeen per kantoor kan verschillen en niet vergelijkbaar is.

Wij stellen een meer gestandaardiseerde opzet voor, op basis van opleiding en aantal jaar werkervaring, zodat de verschillende kantoren/accountantsorganisaties op dit punt kunnen worden vergeleken.

In de concept-handreiking is voorts niet toegelicht of het gebruik van interne doelstellingen en normen leidt tot een goed inzicht in de kwaliteit van een accountantsorganisatie en leidt tot goede vergelijkbaarheid van accountantsorganisaties. De organisaties kunnen hierbij geneigd zijn om voor hun zo gunstig mogelijke normen te hanteren, om vooral geen achterstand op de eigen norm te hoeven rapporteren. Ook ten aanzien van het opstellen van normen zien de Young Profs toegevoegde waarde in het betrekken van de gebruikers.

Rapportage over de kwaliteitsfactoren

Ten aanzien van de rapportage willen wij twee punten uitlichten, ten eerste de kwalitatieve toelichting ten aanzien van de kwaliteitsfactoren en ten tweede de consequenties van het niet voldoen aan de handreiking.

Kwalitatieve toelichting

Wij hechten veel waarde aan die kwalitatieve toelichting, waartoe in de concept-handreiking wordt opgeroepen. Het uitsluitend rapporteren over de werkelijke uitkomst van de kwaliteitsfactoren en hieraan gekoppeld een interne (door de accountantsorganisatie zelf bepaalde) norm, geeft nog onvoldoende inzicht in de kwaliteit en het kwaliteitsdenken van de desbetreffende accountantsorganisatie. Daarnaast staat in het rapport "In het publiek belang" beschreven dat gerapporteerd moet worden welke acties worden genomen indien het resultaat negatief afwijkt van de doelstelling of norm. Ook hier wordt in de handreiking weinig aandacht aan besteed.

Wij vinden het daarom van groot belang dat in de handreiking meer aanwijzingen worden gegeven over de inhoud en het doel van de kwalitatieve toelichting die accountantsorganisaties dienen op te nemen, omdat juist dat inzicht verschaft in het kwaliteitsdenken.

Consequenties

In de concept-handreiking wordt niet toegelicht wat de consequenties zijn indien een accountantsorganisatie niet of onvolledig over de kwaliteitsfactoren rapporteert. Ook is niet duidelijk wat de consequenties zijn van het niet voldoen aan de interne doelstelling of norm. Zullen de kwaliteitsfactoren worden beoordeeld door de toezichthouder of de NBA met eventuele sancties? Of is het de bedoeling dat door middel van marktwerking kantoren meer zullen gaan concurreren op kwaliteit als gevolg van het publiceren van deze kwaliteitsfactoren?

Conclusie

De NBA Young Profs zijn van mening dat met de concept-handreiking "Publicatie kwaliteitsfactoren" een eerste stap is gezet in het stimuleren van kwaliteitsdenken en daaruit voortkomend het meten daarvan en rapporteren daarover. We zien veel mogelijkheden tot verbetering van de concept-handreiking. Ten eerste is de correlatie van de beschreven kwaliteitsfactoren ten opzichte van de kwaliteit onduidelijk. De totstandkoming en formulering van de kwaliteitsfactoren moet een transparant proces volgen, waarbij vooral gebruikers van deze informatie om input moeten worden gevraagd. Ten tweede zijn de kwaliteitsfactoren niet SMART geformuleerd, wat de meetbaarheid bemoeilijkt. Ten derde kan de vergelijkbaarheid tussen de accountantsorganisaties worden verbeterd door kwaliteitsfactoren meer te standaardiseren.

Bij de rapportage van de accountantsorganisaties over de kwaliteitsfactoren moet meer nadruk worden gelegd op de kwalitatieve toelichting en het centraal stellen van het kwaliteitsdenken van de accountantsorganisatie. Als laatste is van belang om draagvlak te creëren bij gebruikers van de informatie en aandacht te hebben voor de gevolgen voor accountantsorganisaties bij het niet voldoen aan de kwaliteitsfactoren.

Amsterdam, 29 mei 2015,
Namens Adviescommissie NBA Young Profs,

Arthur van Bommel
Voorzitter